

Nr 41

Av herr **Ohlin m. fl.**, om viss ändring av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen, m. m.

I samband med de ändrade regler rörande företagsbeskattningen, som beslöts av 1955 års riksdag, genomfördes skärpta regler för värderingen av varulager vid beskattningen. Bestämmelserna ändrades så, att rätten att göra nedskrivning å varulager i princip begränsades till lägst 40 procent av värdet (efter avdrag för inkurans). Samtidigt fastställdes en övergångsperiod för de nya bestämmelsernas ikraftträdande, innebärande att de nya reglerna skulle träda i full tillämpning från och med 1960 års taxering.

Då frågan behandlades vid 1955 års riksdag framhöll vi, att de nya bestämmelserna skulle komma att vid sin fulla tillämpning medföra en betydande skärpning av beskattningen för företagen. Särskilt kännbar skulle skatteskarpningsen bli för företag, vilkas tillgångar till huvudsaklig del består av varulager. Till denna kategori hör framför allt många mindre företag. Vi föreslog, att reglerna borde anknytas till den praxis som den mellankommunala prövningsnämnden utvecklat och att nedskrivning således skulle medgivas till 30 procent av varulagrets avskrivning eller å avskrivningsvärdet (efter avdrag för inkurans). Vårt yrkande avsågs emellertid av riksdagen och 40 procentsregeln inskrevs i den permanenta lagstiftningen.

Vi har även senare återkommit till frågan och i motioner förnyat kravet på ändring av varulagervärderingsreglernas permanenta bestämmelser.

Vid fjolårets riksdag föreslog regeringen, att det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler skulle uppskjutas till 1961 års taxering och att 30 procentsregeln således skulle få tillämpas ytterligare ett år. Riksdagen biföll regeringens förslag. Om ingen ändring göres, kommer således den år 1955 i princip beslutade skärpningsen av varulagervärderingsreglerna att träda i kraft från och med taxeringarna 1961.

De skäl och motiv vi tidigare anfört mot att ytterligare skärpa varulagervärderingsreglerna äger allttjämt giltighet. Genom en serie olika åtgärder, som vidtagits under en lång följd av år, har betingelserna för sparandet och kapitalbildningen allmänt sett försvagats. Varje ytterligare åtgärd, som leder till en minskning av sparandet, bör därför inge de allvarligaste betänkligheter. En skärpning av varulagervärderingsreglerna tillhör denna kategori av icke önskvärda åtgärder. Den skulle leda till en allmän försvagning av företagssparandet, vilket redan på kort sikt skulle medföra betydande svårigheter för många — framför allt mindre — företag och som på längre sikt kan leda till en sänkning av företagets motståndskraft för påfrestningar av

olika slag. Företagens möjligheter att hålla uppe sysselsättningen skulle bli sämre. Det kan icke vara något allmänt intresse att genomföra åtgärder, som kan befaras få sådana verkningar. Inför det förestående utvidgade samarbetet på det handelspolitiska området kan det inte heller vara befogat att skärpa beskattningen såsom blir följden, om fjolårets beslut beträffande varulagervärderingsreglerna icke ändras. Den s. k. 30 procentsregeln bör med andra ord få fortsatt giltighet.

Värdeminskningssavdragen för industribyggnader

Vid de närmast föregående riksdagarna har vi tagit upp en speciell fråga rörande företagens beskattning som har stor betydelse för företagens konsolidering, nämligen utformningen av värdeminskningssavdragen för byggnader som ingår i rörelse. Vi erinrar om att bortsett från särskilda fall — såsom rent tillfälliga byggnader avsedda för endast ett fåtal år där engångsavskrivning kan medgivnas — tillämpas avskrivningsprocenten vid beskattningen med lika storlek för varje år, i regel varierande mellan 2 och 4 procent av byggnadsvärdet. Konsolideringsbehovet talar å andra sidan för att avskrivningsreglerna utformas så, att en högre avskrivningsprocent kan tillämpas under de första åren av byggnadens »livstid». Avskrivningsregler av sådan konstruktion finns exempelvis i Norge och Danmark. Vi har till stöd för förslaget även framhållit att i en tid då ökade krav kan väntas uppkomma på det svenska näringslivets konkurrenskraft gentemot utlandet synes en sådan anpassning av våra beskattningsregler böra eftersträvas. De europeiska integrationsplanerna och det vidgade handelspolitiska samarbete som nu påbörjats kommer att kräva ökad konkurrensförmåga av de svenska företagen. I en politik som vill satsa mera på nya initiativ och ökat välstånd genom gynnsammare villkor för produktionslivet hör åtgärder av det här slaget naturligt hemma. Vi har därför föreslagit att en undersökning skulle företagas i syfte att anpassa beskattningsreglerna i fråga om värdeminskningssavdrag å byggnader, som ingår i rörelse, så att större värdeminskningssavdrag kunde göras under de första åren efter byggnadens uppförande.

Vid frågans behandling i fjol tillstyrkte bevillningsutskottets majoritet förslaget. Utskottet framhöll bland annat:

Det planerade ekonomiska samarbetet i Europa kommer otvivelaktigt att kräva ökad konkurrensförmåga av de svenska företagen. Det är mot bakgrunden härav angeläget, att beskattningsreglerna i största möjliga utsträckning utformas så att de stärker vår konkurrenskraft.

I samband med 1955 års ändringar av företagsbeskattningsreglerna gjordes en omredigering av författningstexten rörande avskrivning å byggnader i rörelse i syfte att tydligare markera den vikt, som vid avvägningen av avskrivningsprocentens storlek bör fästas vid byggnadens ekonomiska livslängd. Det torde vara fullt befogat att antaga, att en byggnads värde under de första åren efter uppförandet sjunker avsevärt snabbare än senare. En

linjär avskrivningsmetod med enhetlig årlig avskrivningsprocent återspeglar emellertid inte denna faktiska minskning i byggnadens värde. Det är därför av företagsekonomiska skäl motiverat, att avskrivningsreglerna för byggnad utformas på liknande sätt som i våra nordiska grannländer, där såsom ovan nämnts en större initialavskrivning tillåtes under de första åren efter byggnadens uppförande. Denna princip är för övrigt redan accepterad inom den svenska beskattningsrätten vid räkenskapsenlig avskrivning å maskiner och inventarier. En vidgad rätt till avskrivning å byggnader skulle dessutom innefatta ett visst efterkommande av önskemålet om hänsynstagande till de starkt ökade återanskaffningskostnaderna. I detta sammanhang torde böra erinras om att frågan om avdrag för värdeminskning av byggnader i inkomstkällan jordbruksfastighet för närvarande är föremål för utredning inom skattelagssakkunniga.

Mot bakgrunden av det anförda syntes det utskottet motiverat att en utredning angående ändrade grunder för beräkning av värdeminskningsavdrag å byggnad i rörelse kom till stånd. Därvid borde enligt utskottet beaktas det förändrade läge vari frågan kunde komma om möjligheter till öppen resultatutjämnning infördes. Även de nuvarande reglerna om beskattning vid försäljning av en fastighet och om utrangeringsavdrag borde i samband därmed bli föremål för överväganden. 10 av utskottets ledamöter reserverade sig för avslag på förslaget. Detta yrkande bifölls med knappa majoriteter i kamrarna. Reservanterna framhöll huvudsakligen att närmare erfarenheter av 1955 års lagstiftning borde avvaktas. De hänvisade vidare till att vid samma riksdag vissa ändringar vidtagits i förordningen om investeringsfonder, varigenom möjligheterna att ta investeringsfonder i anspråk utvidgats.

Gentemot vad reservanterna anförde i fråga om investeringsfonder bör anmärkas, att dessa möjligheter har en jämförelsevis begränsad räckvidd. Men vad som är än mer betydelsefullt är att sedan 1955 års lagstiftning beslutades, har frågan om företagens avskrivnings- och konsolideringsmöjligheter kommit i ett nytt läge i och med tillkomsten av de gemensamma handelsmarknaderna i Europa. Den ökade konkurrens på dessa marknader som de svenska företagen har att möta — och det gäller givetvis också konkurrensen från utländska företag på den svenska marknaden — kräver att beskattningsreglerna anpassas i syfte att underlätta för de svenska företagen att möta den hårdare konkurrensen med utlandet.

Som vi ovan påpekat är avskrivningsreglerna i fråga om industribyggnader i Norge och Danmark konstruerade så, att en ökad avskrivning kan medgivas under en byggnads första år. Danmark har sedan länge haft sådana avskrivningsregler för byggnader medan de norska reglerna härvidlag tidigare varit i huvudsak överensstämmande med de svenska. 1957 genomförde man i Norge dock en lagändring som innebar, att man i försiktig form närmade sig det danska systemet. Danmark genomförde i sin tur samma år också ändringar i skattelagstiftningen som ytterligare markerade förskjutningen i värdeminskningensanslagen mot byggnadernas tidigare skede. Även

Finland har avskrivningsreglerna i fråga om byggnader konstruerade så att ungefär $\frac{1}{3}$ av anskaffningsvärdet kan avskrivas under de första fyra åren.

Under hänvisning till vad vi såväl tidigare som här ovan anfört vill vi nu åter väcka frågan inför riksdagen. Vi föreslår, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning i det angivna syftet.

Med stöd av det anförda föreslår vi,

1. att riksdagen måtte besluta sådan ändring av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen, att det lägsta värde till vilket varulager vid beskattningsårets utgång må upptagas skall fastställas till 30 procent av lagrets anskaffningsvärde eller, därest återanskaffningsvärdet å balansdagen är lägre, sistnämnda värde, i förekommande fall efter avdrag för inkurans, och så att den eljest inträdande skärpningen av värderingsreglerna (till 40 procent) från och med 1961 års taxering *icke* genomföres, samt

2. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning i syfte att anpassa beskattningsreglerna i fråga om värdeminskingsavdrag i byggnader, som ingår i rörelse, så att större värdeminskingsavdrag kan göras under de första åren efter uppförandet.

Stockholm den 20 januari 1960

Bertil Ohlin

Wald. Svensson

Sven Wedén

O. Malmberg

Manne Ståhl

Bertil von Friesen

Ragnhild Sandström

Henning Gustafsson
i Skellefteå
